ΒΑΚΑΛΗΣ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΕΚΦΡΑΣΗ – ΕΚΘΕΣΗ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

Κριτήριο αξιολόγησης

με τις απαντήσεις του

Διδάσκουσα: Χαντζή Μαρία

«ΣΗΜΕΡΑ ΕΚΑΝΑ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΜΟΥ ΜΑΘΗΜΑ»

Επιστολή Ισπανού δασκάλου

Αξιότιμη κ. Υπουργέ,

Μετά από περισσότερα από 35 χρόνια υπηρεσίας στη δημόσια εκπαίδευση, σήμερα έκανα το τελευταίο μου μάθημα. Συνταξιοδοτούμαι. Δεν είχα σκοπό να το κάνω, αλλά με αναγκάζουν οι καταστάσεις, ας το πούμε έτσι. Θα μπορούσα να πω ότι η αιτία είστε εσείς, αλλά θα ήταν αρκετά απλό και επιπλέον θα βρίσκατε αρκετούς λόγους για να δικαιολογηθείτε, καθώς δεν αντιλαμβάνεστε καθόλου όσα συμβαίνουν στο χώρο της εκπαίδευσης. Είστε εσείς που υποβάλλετε τη δημόσια εκπαίδευση σε μία σταδιακή υποβάθμιση και οδηγείτε τους εκπαιδευτικούς στο να **υιοθετήσουν** αμυντική στάση, κάτι που δεν θα είχε νόημα σε μία χώρα που πίστευε ότι στην εκπαίδευση βρίσκεται το μέλλον των πολιτών της και όχι οι μελλοντικοί καταναλωτές.

Έκανα το τελευταίο μου μάθημα και ήδη μου λείπουν οι μαθητές μου και οι συνάδελφοί μου. Ανάμεσα στις ευκαιρίες που μου δόθηκαν ξεκινώντας τον εργασιακό μου βίο διάλεξα αυτή που ήταν πιο κοντά στις επιθυμίες μου και τα όνειρα που είχα όντας νέος. Βρέθηκα σε έναν κόσμο όπου η συνεργασία μου προκαλούσε μεγαλύτερη ικανοποίηση από τον ανταγωνισμό. Ομολογώ ότι ποτέ δεν επιθύμησα να είμαι ανταγωνιστικός, αλλά κατάλληλος, δεν προσπάθησα να είμαι ο καλύτερος αλλά καλύτερος, για να επιτύχω αυτό που κατά βάθος όλοι αναζητούν περισσότερο από χρηματικές ανταμοιβές ή βραβεία και διακρίσεις, την ικανοποίηση να μπορούμε να κάνουμε αυτό που μας ικανοποιεί, μας αρέσει, μας κάνει να αισθανόμαστε χρήσιμοι και **σημαντικοί**. Δεν νιώθω ντροπή επειδή ήμουν δάσκαλος ή δημόσιος υπάλληλος, το αντίθετο, αισθάνομαι υπερήφανος.

Δεν αντιλαμβάνεστε τίποτα.

Το μεγαλύτερο προνόμιο ενός δασκάλου είναι που επικοινωνεί με τους μαθητές του, τους μεταφέρει τον πολιτισμό του, τους δίνει τον καλύτερο εαυτό του, υπηρετεί με εντιμότητα ένα από τα παλαιότερα επαγγέλματα του κόσμου. Η στιγμή που ένα ανθρωποειδές προσπάθησε να εκπαι-

δεύσει ένα άλλο, να του μεταδώσει πολιτισμό αποτελεί το σημείο καμπής για την εξέλιξη στο ανθρώπινο είδος. Εσείς δεν το βλέπετε έτσι. Δεν γνωρίζετε και, πράγμα που είναι και το χειρότερο, δεν μπορείτε να το αντιληφθείτε, αυτό που αισθάνεται ο δάσκαλος όταν κάποιοι μαθητές συνεχίζουν να σχολιάζουν το θέμα που συζήτησαν στην τάξη μετά τη λήξη του μαθήματος, επειδή τους έχει **διεγείρει** το ενδιαφέρον. Δεν αντιλαμβάνεστε την αίσθηση που προκαλεί σε ένα δάσκαλο η ερευνητική ματιά ενός μαθητή που σκέφτεται και προσπαθεί να καταλάβει αυτό που του έχει παρουσιαστεί, που ανακαλύπτει από μόνος του κάτι σχετικό με τον ίδιο ή με τον κόσμο που τον περιβάλλει.

Μιλάτε μόνο για τον πολιτισμό της προσπάθειας: θα ήταν πιο χρήσιμο να προσπαθούσατε περισσότερο για τον πολιτισμό! Σας απασχολεί μόνο να επιλέγετε μαθητές για την επίτευξη του πολύ παράξενου για μένα στόχου που λέγεται «αριστεία». Η αριστεία σας μου θυμίζει άλλες εποχές, ελπίζω οριστικά **περασμένες**. Επιθυμείτε να επιλέγετε άριστους ανταγωνιστικούς ηγέτες που θα καταφέρουν να αποσπάσουν από τις θυσίες των άλλων πολιτών την απαραίτητη αποδοτικότητα ώστε η χώρα να γίνεται συνέχεια περισσότερο ανταγωνιστική σε αυτή την βάρβαρη οικονομία της αγοράς. Υποκρίνεστε ότι προετοιμάζετε τους πολίτες για την αγορά και όχι για τη ζωή. Δεν σας ενδιαφέρει τίποτα περισσότερο από το να τους ταξινομήσετε με διαδικασίες επιλογής και να τους προσφέρετε στην αγορά για να αποδώσουν το μέγιστο κέρδος. Θα είναι πολύ λίγοι αυτοί που θα ξεχωρίσουν, «οι άριστοι», κάποιοι περισσότεροι που θα χειρίζονται τα μέσα παραγωγής και θα αποτελέσουν μία μεσαία τάξη και η πλειοψηφία θα αποτελέσει το εργατικό χέρι που θα γίνεται περισσότερο ανταγωνιστικό όσο περισσότερο χειραγωγημένο είναι. Πολλοί πτυχιούχοι είναι αναγκασμένοι να μεταναστεύσουν σε άλλες χώρες. Δεν σας ενδιαφέρουν πολίτες μορφωμένοι και με κριτική σκέψη, αλλά αποτελεσματικοί υπάλληλοι. Η παιδεία είναι δικαίωμα όχι επένδυση. Αλλά αυτό εσείς δεν το καταλαβαίνετε.

Οι άνισες ευκαιρίες αρχίζουν από τον τόπο και την οικογένεια στην οποία κάποιος γεννιέται. Είναι πολύ δύσκολο οι έφηβοι που προέρχονται από χαμηλά κοινωνικά στρώματα να επιτύχουν υψηλούς στόχους, καθώς το σημείο αφετηρίας τους βρίσκεται πολύ μακριά από αυτούς. Γι᾽ αυτό είναι απαραίτητο να καταβάλουμε τη μεγαλύτερη προσπάθεια προς χάρη της ισορροπίας και όχι της επιλογής. Γνωρίζετε πόσο δύσκολο είναι να κατορθώσεις να δώσεις ελπίδα σε νέ-

ους που προέρχονται από καταστάσεις που θα σας προκαλούσαν τρόμο αν τις γνωρίζατε; Γνωρίζετε την κατάσταση στην περιφέρεια των μεγάλων πόλεων όπου η μόνη ελπίδα για τους νέους για να ξεφύγουν από τη **μιζέρια** είναι το πολιτιστικό κέντρο της γειτονιάς τους; Τα δημόσια σχολεία ήταν κέντρα πολιτισμού με δασκάλους που διέτρεχαν όλες τις περιοχές της παγκόσμιας γνώσης.

Πράγματι οι δάσκαλοι είμαστε προνομιούχοι, νιώθουμε πιο ευτυχισμένοι με το να μοιραζόμαστε από το να ανταγωνιζόμαστε. Αλλά εσείς ποτέ δεν θα καταλάβετε άλλο κίνητρο από τον ανταγωνισμό και την οικονομική αποτελεσματικότητα και ούτε που θα σκεφτείτε ότι υπάρχουν άνθρωποι που οι επιθυμίες τους και τα κίνητρά τους είναι διαφορετικά από τα δικά σας. Δε φεύγω επειδή θέλω να αφήσω τους αγαπημένους μου μαθητές ή τους συναδέλφους μου με τους οποίους απολαμβάνουμε αμοιβαία εκτίμηση. Καταλαβαίνετε ότι κάποιος επιδιώκει πρωτίστως το συναίσθημα από το προνόμιο; Εσείς μας υποτιμάτε διαρκώς και είναι δύσκολο να αντέξουμε αυτό που θα φέρει η «ανταγωνιστικότητά» σας.

Σήμερα είπα στους μαθητές μου ότι υπάρχει η πιθανότητα να τους πάρουν τα χρήματα ή τα καταναλωτικά αγαθά, αλλά ποτέ δεν θα μπορέσουν να τους κλέψουν τη γνώση, την κουλτούρα τους, ούτε και να τους τις περικόψουν. Τους ενθάρρυνα να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους. Τους ευχήθηκα καλή επιτυχία για να επιτύχουν να εργαστούν ή να αναπτύξουν ένα επάγγελμα που τους ευχαριστεί και τους κάνει περισσότερο ευτυχείς. Να εργάζονται και να συνεργάζονται με ευγενή άμιλλα και όχι ανταγωνιστικά. Τότε θα απολαύσουν περισσότερα και θα αποζημιωθούν καλύτερα, όπως έχω διαπιστώσει επικοινωνώντας με δύο γενιές πολιτών, που ήταν μαθητές μου.

Σήμερα έκανα το τελευταίο μου μάθημα, αλλά φοβάμαι ότι εσείς δεν έχετε καταλάβει τίποτα.

Ασκήσεις

Α. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 120 λέξεις περίπου.

(Μονάδες 25)

Β1. «Το μεγαλύτερο προνόμιο… του κόσμου» Να σχολιάσετε τη φράση σε 100 λέξεις περίπου.

(Μονάδες 10)

Β2. «Οι άνισες ευκαιρίες… παγκόσμιας γνώσης» Ποια συλλογιστική πορεία χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στη συγκεκριμένη παράγραφο;

(Μονάδες 10)

Β3. «Μιλάτε μόνο… δεν το καταλαβαίνετε» Να εντοπίσετε τον τρόπο ανάπτυξης της παραγράφου.

(Μονάδες 5)

Β4. Να γράψετε ένα συνώνυμο και ένα αντώνυμο για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις: υιοθετήσουν, σημαντικοί, διεγείρει, περασμένες, μιζέρια.

(Μονάδες 10)

Γ. Να γράψετε ένα άρθρο για την εφημερίδα του σχολείου σας με θέμα τα προβλήματα της εκπαίδευσης στη χώρα μας αλλά και τις συνέπειές τους για την κοινωνία και τη ζωή. Η έκταση της ανάπτυξης να είναι 600 λέξεις περίπου.

(Μονάδες 40)

Ενδεικτικές προτεινόμενες απαντήσεις

Α. Περίληψη

Το κείμενο επικεντρώνεται στο χαρακτήρα και τα προβλήματα της εκπαίδευσης με αφόρμηση τη συνταξιοδότηση ενός Ισπανού δασκάλου. Σύμφωνα με τον τελευταίο η εκπαίδευση υποβάλλεται σε συνεχή υποβάθμιση, καταλύοντας τα όνειρα και τις προσδοκίες μαθητών και εκπαιδευτικών. Ο ανταγωνισμός κυριαρχεί ενώ η δημιουργικότητα και τα αισθήματα πληρότητας απαξιώνονται. Οι αρμόδιοι αγνοούν ότι η μεγαλύτερη αμοιβή του δασκάλου είναι η ευχαρίστηση, να κινεί το ενδιαφέρον των μαθητών του, καθώς εστιάζουν στην «αριστεία». Ο στόχος της σύγχρονης εκπαίδευσης είναι μια διαδικασία επιλογής για να διακριθούν οι καλύτεροι και να απαξιωθούν οι άλλοι. Η εκπαίδευση δεν προσφέρει ίσες ευκαιρίες σε όλους και λειτουργεί εχθρικά για τους νέους από χαμηλό κοινωνικό και οικονομικό υπόβαθρο. Ο σύγχρονος δάσκαλος αγωνίζεται να μεταλαμπαδεύσει αξίες, χωρίς τη βοήθεια της πολιτείας, σ᾽ ένα σχολείο ανταγωνιστικό.

Β1.

Το μεγαλύτερο προνόμιο του δασκάλου είναι η επαφή με τους μαθητές του. Αυτό συμβαίνει γιατί μέσα από την επικοινωνία δασκάλου και μαθητή συντελείται η διαδικασία της μάθησης. Η διαδικασία αυτή είναι διαδραστική και διαπολιτισμική με την έννοια ότι ο δάσκαλος δεν προσφέρει στείρες γνώσεις, αλλά πολιτισμό, αξίες και ιδανικά. Έτσι ο εκπαιδευόμενος ασκείται σ᾽ έναν τρόπο σκέψης, εκτιμά το διάλογο, δέχεται μεθοδολογία και συνεργάζεται στην προσπάθειά του να γνωρίσει τον κόσμο. Η «χημεία» που αναπτύσσεται στη σχέση εκπαιδευτή – εκπαιδευόμενου φέρνει ικανοποίηση στον πρώτο και αγάπη για τη μάθηση στο δεύτερο. Το πλεονέκτημα του λειτουργήματος του δασκάλου είναι τελικώς η επαφή του με τη νέα γενιά και τις ανησυχίες της καθώς και η συμβολή του στην οικοδόμηση του μέλλοντος.

Β2.

Η συλλογιστική πορεία που εφαρμόζει ο γράφων είναι παραγωγική. Το γενικό «οι άνισες ευκαιρίες… γεννιέται» οδηγεί στο ειδικό «είναι πολύ δύσκολο… γνώσεις».

Β3.

Η μορφή ανάπτυξης είναι σύγκριση – αντίθεση.

Β4.	**λέξεις**	**συνώνυμα**	**αντώνυμα**
	υιοθετήσουν	ενστερνιστούν	απορρίψουν
	σημαντικοί	αξιόλογοι	δευτερεύοντες
	διεγείρει	εξάπτει	μειώνει
	περασμένες	παρωχημένες	σύγχρονες
	μιζέρια	δυστυχία	ευδαιμονία

Γ. Παραγωγή λόγου

Τίτλος άρθρου: Η εκπαίδευση προβληματίζει… και προβληματίζεται.

ή Σχολιάζοντας… το σχολείο

ή Μάθε παιδί μου γράμματα

Τα προβλήματα της εκπαίδευσης

1. Τεχνοκρατικός και εξεταστικοκεντρικός χαρακτήρας.
2. Ελλείψεις υλικών μέσων (εργαστήρια, χώροι άθλησης κ.λπ.)
3. Αδυναμίες του προγράμματος σπουδών να συντονιστεί με τις σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες.
4. Ελλείψεις εκπαιδευτικού προσωπικού με κατάλληλη επιστημονική και παιδαγωγική κατάρτιση.
5. Βιβλία πολλές φορές παρωχημένα και αναποτελεσματικά ως εργαλειακή επικουρία.
6. Έλλειψη δημοκρατικής οργάνωσης στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μονάδας.

7. Ανισοτιμία ευκαιριών στην εκπαίδευση και υποβάθμιση των νέων από χαμηλά κοινωνικά στρώματα.
8. Κυριαρχία του ανταγωνιστικού προτύπου έναντι της ευγενούς άμιλλας.

Συνέπειες προβλημάτων εκπαίδευσης

1. Το σχολείο λειτουργεί ως προθάλαμος για την Ανώτατη Εκπαίδευση.
2. Η διαδικασία της μάθησης δεν είναι αποτελεσματική.
3. Οι μαθητές απαξιώνουν το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς (φαινόμενα παθογένειας, ενδοσχολική βία κ.λπ.).
4. Οι εκπαιδευτικοί αδυνατούν να δημιουργήσουν, καθώς δεν τους προσφέρονται οι υποδομές.
5. Αναπαραγωγή του ανταγωνιστικού προτύπου και άρση της συνεργασίας.
6. Πολλοί μαθητές απαξιώνονται και εγκαταλείπουν την εκπαίδευση.
7. Αίρεται η αγάπη για έρευνα, μάθηση, δημιουργία.

Επιμέλεια – σύνταξη: Χαντζή Μαρία.